

Čas je za spremembo smeri migracijske politike, ne za kupčije EU za zadrževanje migrantov izven Evrope

Premislek Evropskega združenja nevladnih organizacij za pomoč in razvoj CONCORD in platforme nevladnih razvojnih organizacij SLOGA o migracijah pred prihajajočim Evropskim svetom, ki bo 15. in 16. decembra 2016

Evropski voditelji se bodo 15. in 16. decembra zadnjič v letošnjem letu sestali na Evropskem svetu. Migracije bodo ponovno med najpomembnejšimi točkami programa. Glede na nedavne izjave Evropske unije (EU) lahko pričakujemo, da se bodo voditelji EU pohvalili za uspešnost pri preprečevanju vstopa v Evropo številnim migrantom in beguncem ter podporo nadaljnjemu uvajanju ostrejšje migracijske politike z zaostrovanjem pogojev za azil v Evropi. Evropske nevladne razvojne organizacije, ki spodbujamo globalni trajnostni razvoj, temelječ na spoštovanju človekovih pravic, naše voditelje pozivamo k udeležanju svojih pravnih in moralnih obveznosti. Želimo si Evropo, ki si prizadeva za mednarodno solidarnost in spoštovanje človekovih pravic vsakega posameznika, ne pa Evrope, ki gradi zidove ter ograje z bodečo žico s ciljem preprečiti vstop migrantom in beguncem.

Politična nuja spremembe smeri

Leto dni je minilo od sprejema Agende 2030 za trajnostni razvoj, s katero se je 193 svetovnih voditeljev zavezalo k omogočanju varnih, zakonitih in odgovornih migracij ter mobilnosti ob polnem spoštovanju človekovih pravic ne glede na status migrantov. Od takrat je bilo več ljudi kot kdaj koli prej prisiljenih zapustiti svoje domove. Vzporedno pa se je občutno okrepila skrajno desničarska retorika proti migracijam, ki krepi ksenofobijo in strah pred begunci, kar je bilo še posebej zaznati v kampanji pred Brexitom ter med aktualnimi pripravami na francoske volitve. V trenutnih nestabilnih razmerah na svetovni ravni je še posebej pomembno, da evropski voditelji naredite korak naprej in pokažete resno zavezo za uresničitev Agende 2030 ter se postavite za globalno solidarnost in človekove pravice vsakega posameznika.

Prihajajoči Vrh predstavlja priložnost za naše voditelje, da spremenijo smer, vendar namesto tega EU in njene države članice sklepajo sporazum za sporazumom z državami s šibkim varstvom človekovih pravic. Cilj večine sporazumov je preprečiti beguncem vstop v EU ali omogočiti njihovo vračanje v izvorne države. Pri tem se teptajo človekove pravice in pravica do mednarodne zaščite.

Slepe pege sporazumov EU

Na Vrhu bodo države članice EU razpravljale o izvajanju novega [Partnerskega okvirja EU s tretjimi državami](#). Ta najnovejši instrument na področju migracij, oblikovan na podlagi izkušenj sporazuma EU-Turčija, je bil vzpostavljen junija 2016. Z okvirnim partnerskim sporazumom naj bi države, kot so Etiopija, Niger in Mali, izvajale evropsko migracijsko politiko s posebnim poudarkom na vračanju svojih državljanov ter morda tudi drugih posameznikov, ki so prečkali njihovo ozemlje. To pomeni, da bodo lahko begunci s somalskim ali eritrejskim državljanstvom vrnjeni v Etiopijo, iz Etiopije pa nazaj v domovino, kjer jih čakajo zaporne kazni ali celo smrt. Partnerski sporazum tudi predvideva okrepljeno podporo za mejni nadzor brez varoval za spoštovanje človekovih pravic. Tretje države, ki bodo sodelovale z EU preko okvirnega partnerskega sporazuma, bodo nagrajene z razvojno pomočjo. Tiste, ki ne bodo sodelovale, se bodo soočile s posledicami. Takšno pogojevanje razvojne pomoči je nedopustno in v popolnem nasprotju z načeli razvojnega sodelovanja.

Med Vrhom bodo države članice EU ocenile učinkovitost izvajanja [sporazuma med EU in Turčijo](#); sporazuma, ki je tisočim beguncem preprečil vstop v EU ter v zameno obljubil razvojno pomoč in odpravo vstopnih vizumov za turške državljane v države članice EU. Sporazum je bil sprejet navkljub številnim opozorilom, da Turčija ni varna država za begunce in navkljub opozorilom nevladnih organizacij s področja človekovih pravic, da je Turčija tisočem Sircev nasilno onemogočila prehod sirske-turške meje ter vstop v Turčijo.¹ Sporazum je bil sprejet kot ključna strategija preprečevanja umiranja ljudi v Sredozemskem morju na njihovi poti v Evropo. Kljub temu smo bili samo v letu 2016 priča že 4.690 smrtnim žrtvam, kar je 1.000 več kot v enakem obdobju lani.² Sporazum med Turčijo in EU je tudi povzročil, da je 60.000 ljudi obtičalo v Grčiji, kjer so nastanjeni v pripornih centrih zaprtega tipa, vzpostavljenih v skladiščih ali drugih opuščeni objektih. Pogoji v centrih so občutno slabši, kot jih določajo osnovni humanitarni standardi.

V tem kontekstu je EU pred kratkim sklenila [sporazum tudi z Afganistanom](#), s katerim želi pospešiti sprejem in (prisilno) vračanje Afganistancev, ki živijo v EU. Sporazum ima zaskrbljujoče pomanjkljivosti; najočitnejše je dejstvo, da Afganistan ni varna država. Trenutno Talibani nadzorujejo več ozemlja države, kot kadarkoli po padcu njihovega režima v letu 2001, skoraj vse afganistanske province se soočajo z oboroženimi spopadi in skoraj milijon državljanov je notranje razseljenih. Direktor Evropske komisije za evropsko civilno zaščito in evropske operacije humanitarne pomoči (DG [ECHO](#)) je opozoril na porast nestabilnosti v Afganistanu zaradi oboroženih spopadov med vladnimi silami ter drugimi oboroženimi skupinami; v poročilu DG ECHO opozarja, da je Afganistan v resni humanitarni krizi, saj je samo letos svoje domove zapustilo 245.000 Afganistancev.³ Navkljub vsem tem dejstvom pa so evropske vlade sprejele sporazum o vračanju Afganistancev v domovino.

Čas je, da voditelji naših držav zavzamete jasno stališče in svetu pokažete, da bo Evropa čvrst branik spoštovanja človekovih pravic za vsakogar.

Pet korakov, ki bi jih evropski voditelji morali narediti za humano in dostojno obravnavo migrantov:

- spoštovati mednarodne konvencije o človekovih pravicah, vključno s pravico do azila, in vzpostaviti zakonski okvir za zagotavljanje varnih ter zakonitih migracijskih poti za iskalce azila in migrante s ciljem izpolnitve zavez iz Agende 2030;
- v celoti izvajati [Mednarodno konvencijo Združenih narodov o varstvu pravic vseh delavcev migrantov in članov njihovih družin](#) (ki jo je Generalna skupščina Organizacije združenih narodov sprejela 18. decembra 1990);
- zagotoviti nacionalno strategijo o migracijah, ki bo temeljila na dejstvih in upoštevala občutno povečevanje števila smrti v Sredozemskem morju v letu 2016;
- zagotoviti, da vračanje migrantov poteka na varen in dostojen način ob spoštovanju človekovih pravic, pri čemer je posebna pozornost namenjena ženskam ter otrokom;
- uradna razvojna pomoč naj se še naprej namenja izkoreninjenju skrajne revščine in podpori dolgoročnih strategij držav v razvoju, ne pa ta sredstva v vse večjem obsegu porablja za preprečevanje migracij v Evropo ne glede na posledice ter ne za grožnje tretjim državam o ukinitvi financiranja, če teh dogovorov ne bodo izvajale.⁴

¹ <https://www.amnesty.org/en/press-releases/2016/04/turkey-illegal-mass-returns-of-syrian-refugees-expose-fatal-flaws-in-eu-turkey-deal/>

² <https://www.iom.int/>

³ http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/afghanistan_en.pdf

⁴ <https://concordeurope.org/2016/10/26/aidwatch-report-2016/>

Dodatne informacije:

- Albin Keuc, direktor platforme nevladnih organizacij za razvoj, globalno učenje in humanitarno pomoč SLOGA, albin.keuc@sloga-platform.org, 041 749 468
- Marjan Huč, vodja zagovorništva platforme SLOGA, marjan.huc@sloga-platform.org, 040 137 531

